

ABSTRAK

Perniagaan merupakan suatu amalan yang digalakkan dalam Islam. Dalam pelaksanaannya, Islam menentukan pelbagai etika yang harus dipatuhi oleh peniaga. Perilaku dan sifat ingin mengaut keuntungan secara mudah boleh mendorong peniaga melakukan hal-hal yang bertentangan dengan etika perniagaan menurut perspektif Islam. Oleh kerana terdapat banyak masyarakat Aceh melakukan aktiviti perniagaan di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, maka penyelidikan ini dijalankan bagi melihat amalan etika perniagaan dalam kalangan peniaga Aceh di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur (WPKL) dari segi kefahaman peniaga Aceh tentang etika perniagaan dalam perspektif Islam. Selain itu, kajian ini juga dilakukan untuk menganalisis sejauh mana amalan perniagaan yang diamalkan oleh para responden ini mematuhi etika perniagaan menurut perspektif Islam. Kajian ini merupakan kajian kualitatif dengan sumber-sumber data diperolehi daripada kajian perpustakaan dan lapangan. Data perpustakaan diperolehi dengan merujuk sumber data yang berkaitan dengan subjek kajian dari pelbagai jenis dokumen bertulis mahupun elektronik. Sementara data lapangan diperolehi menerusi temu bual dengan pengerusi Dewan Perdagangan Aceh Malaysia (DPAM) dan peniaga Aceh yang terpilih serta observasi. Kaedah analisis data yang digunakan dalam kajian ini adalah kaedah analisis kandungan, iaitu dengan menganalisis bentuk amalan etika perniagaan dalam Islam dan diuraikan secara deskriptif. Dapatan kajian hasil observasi dan temu bual dengan responden, penulis mendapati bahawa amalan etika perniagaan dalam Islam difahami oleh para responden dan mengamalkannya, iaitu etika berniaga dengan pembekal, pekerja dan pelanggan.

ABSTRACT

Business is encouraged in Islam. In practice, Islam sets various business ethics which must be adhere by traders. Unfortunately, the intention to gain profit easily can lead traders fall into deceitful act in business which is against the Islamic perspective. Since there are so many Acehnese people doing business in the Federal Territory of Kuala Lumpur, the research conducted to examine the ethical business practices among Aceh traders in the Federal Territory of Kuala Lumpur in terms of understanding Aceh traders about business ethics in Islamic perspective. The objectives of this study are to identify the concept of business ethics in Islamic perspective, to examine the understanding of Aceh traders about business according to the Islamic perspective. Furthermore, this study analyzes whether the selected respondents from these Aceh traders implement the Islamic ethics in their business or not. This study is a qualitative research. Library research and field study are employed in data collections. Data collections from library research are multiple such as documentations and electronic documents. While the field data obtained through interviews with the chairman of the Chamber of Commerce Aceh Malaysia (DPAM) and selected traders and observation. Meanwhile, the method of data analysis employed in this study is content analysis, which is aimed to analyze the type of Islamic ethics in business and be elaborated descriptively. The study reveals that the business ethics in Islam are understood and widely practice by the respondents either their etiquette with suppliers, workers and customers.

PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Segala puji bagi Allah SWT yang telah memberikan pertolongan sehingga penulis mampu menyelesaikan disertasi ini. Tidak lupa pula selawat beriringan salam kepada Nabi besar Muhammad SAW yang telah menghantar manusia dari alam kegelapan ke alam yang penuh dengan ilmu pengetahuan.

Kelancaran penulisan disertasi ini tidak terlepas daripada bimbingan para pensyarah dan bantuan dari pelbagai pihak. Untuk itu, penulis tidak lupa mengucapkan terima kasih yang sebesar-besarnya kepada Dr Nor Aini binti Ali, sebagai penyelia yang telah menyelia saya dengan sangat baik dalam menyelesaikan kajian ini.

Penulis juga sangat berterima kasih kepada pengerusi Dewan Perdagangan Aceh Malaysia (DPAM) dan peniaga Aceh di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur yang telah memberi kerjasama yang baik dengan penulis dalam memberi maklumat yang diperlukan.

Penulis juga mengucapkan terima kasih kepada Ketua Jabatan Syariah dan Ekonomi, para pensyarah di Jabatan Syariah dan Ekonomi, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya (APIUM), atas kursus dan bimbingan yang telah diberikan. Tidak lupa kepada staf pentadbiran Jabatan Syariah dan Ekonomi, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya (APIUM), staf Ijazah Tinggi dan staf Institut Pengajian Siswazah (IPS) yang telah banyak membantu dan mempermudah segala urusan selama

pengajian di sini. Tidak lupa juga kepada pustakawan-pustakawan yang dengan senang hati melayan keperluan data penulis selama menulis disertasi ini.

Penulis juga mengucapkan terima kasih dan penghargaan khas kepada Ayahanda H. Abdul Samad bin Abdurrahman dan Ibunda Hj Khadijah binti Hanafiah yang selalu berdoa dan memberikan kasih sayang dan sokongan dari kecil sehingga dewasa. Tidak ketinggalan kepada tuan guru Abu Ibrahim bin Berdan, kepada ustaz Ibnu Hajar, juga kepada Fatimah Zahra yang telah menyokong dan memberi semangat kepada penulis dalam menyelesaikan disertasi ini, juga kepada keluarga saya, dan kepada kakanda Abdullah, Imail, Tihazah, dan adinda Asmaulhusna yang selalu memberi sokongan kepada saya. Semoga Allah memberiiikan kebaikan dan hidayah kepada mereka Amin.

Penulis juga tidak lupa mengucapkan terima kasih kepada rakan-rakan karib, teman-teman semua yang telah banyak memberi sokongan dan pertolongan kepada penulis dalam menyelesaikan disertasi ini, iaitu Iskandar, SHI, M.Sh, Iqbal, SHI, M.Sh, Suhaili Lc,M.Sh, Bustami M. Daud, Faisal Abnisa, Backtiar, Anis Kurlillah, Athaillah, dan yang lainnya yang tidak mungkin saya sebutkan satu persatu.

MUHAMMAD ABDUL SAMAD

Jabatan Syariah dan Ekonomi
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya
Kuala Lumpur
Email: panton_1978@yahoo.com

ISI KANDUNGAN

Muka Surat

ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
PENGHARGAAN	vi
ISI KANDUNGAN	viii
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI CARTA	xii
SENARAI SINGKATAN	xiii
SENARAI TRANSLITERASI	xiv

BAB SATU : PENDAHULUAN

1.1 Latar Belakang Kajian	1
1.2 Pernyataan Masalah Kajian	5
1.3 Objektif Kajian	8
1.4 Persoalan Kajian	8
1.5 Kepentingan Kajian	9
1.6 Skop Kajian	9
1.7 Huraian Istilah	10
1.8 Sorotan Kajian Lepas	15
1.8.1 Konsep Etika Perniagaan	15
1.8.2 Konsep Etika Perniagaan Islam	18
1.8.3 Prinsip Etika Perniagaan Islam	22
1.9 Sistematika Penulisan	26

BAB DUA : ETIKA PENIAGAAN MENURUT PERSPEKTIF ISLAM

2.1 Pengenalan	27
2.2 Konsep Etika	27
2.2.1 Pengertian Etika	27
2.2.2 Sejarah Etika	30
2.2.3 Teori-teori Etika	33

2.2.4	Etika Menurut Islam	38
2.3	Konsep Perniagaan Dalam Islam	41
2.3.1	Sejarah Perniagaan Islam	46
2.3.2	Landasan Hukum Perniagaan	49
2.3.3	Prinsip-prinsip Perniagaan dalam Islam	56
2.3.3.1	Kesatuan(<i>unity</i>)	56
2.3.3.2	Keseimbangan atau Keadilan	57
2.3.4	Perniagaan Yang Dibolehkan dan Dilarang Oleh Syarak	58
2.4	Konsep Etika Perniagaan dalam Islam	60
2.4.1	Definisi Etika Perniagaan Islam	63
2.4.2	Prinsip-prinsip Etika Perniagaan dalam Islam	64
2.4.2.1	Aspek-Aspek Etika Perniagaan Islam	69
2.4.2.2	Aktiviti Perniagaan	69
2.4.2.3	Hubungan dengan Pelanggan	70
2.4.2.4	Hubungan dengan Pekerja	74
2.4.2.5	Hubungan dengan Pembekal	77
2.4.2.6	Hubungan dengan Allah	80
2.4.3	Amalan Etika Perniagaan yang Mengikut Etika Islam	81
2.4.3.1	Memahami Konsep dan Polisi Perniagaan	81
2.4.3.2	Larangan Riba	88
2.4.3.3	Larangan Penimbunan (<i>ihthikar</i>)	95
2.4.3.4	Larangan Menipu dan Mengurangkan Timbangan	97
2.4.4	Amalan Perniagaan Yang Tidak Beretika	99
2.5	Kesimpulan	102

BAB TIGA : METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pengenalan	103
3.2	Kaedah Pengumpulan Data	103
3.2.1	Kajian Perpustakaan	104
3.2.2	Kajian Lapangan	104
3.2.2.1	Temu Bual	106
3.2.2.2	Observasi	108
3.3	Kaedah Analisis Data	110
3.4	Kesimpulan	112

BAB EMPAT	: DAPATAN KAJIAN DAN ANALISIS DATA	
4.1	Pengenalan	113
4.2	Sejarah dan Perkembangan Peniaga Aceh di WPKL	113
4.3	Pertubuhan Dewan Perdagangan Aceh di Malaysia (DPAM)	115
4.4	Profil Responden Terpilih dalam Kalangan Peniaga Aceh di WPKL	119
4.5	Perniagaan dalam Kalangan Peniaga Aceh di WPKL	126
4.6	Kefahaman Peniaga Aceh Terhadap Konsep Etika Perniagaan Islam	131
4.7	Amalan Etika Perniagaan yang Diamalkan oleh Peniaga Aceh di WPKL	148
	4.7.1 Amalan Pengurusan Perniagaan	148
	4.7.2 Amalan Etika Perniagaan dengan Pembekal	157
	4.7.3 Amalan Etika Perniagaan dengan Pekerja	163
	4.7.4 Amalan Etika Perniagaan dengan Pelanggan	170
4.8	Bentuk-bentuk Amalan Peniaga Aceh di WPKL yang Bertentangan dengan Etika Perniagaan dalam Perspektif Islam	177
4.9	Penyebab Berlaku Kesalahan dalam Kalangan Peniaga Aceh di WPKL	180
4.10	Kesimpulan	182
BAB LIMA	: PENUTUP	
5.1	Kesimpulan	183
5.2	Cadangan-cadangan	188
	5.2.1 Cadangan kepada Dewan Perdagangan Aceh Malaysia (DPAM)	188
	5.2.2 Cadangan kepada Peniaga Aceh di WPKL	189
	5.2.3 Cadangan kepada Penyelidik di Masa Hadapan	190
BIBLIOGRAFI		191
LAMPIRAN-LAMPIRAN		

SENARAI JADUAL

Jadual		Halaman
Jadual 1.1	Ringkasan Sorotan Kajian Lepas Tentang Etika Perniagaan dalam Islam	25
Jadual 4.1	Senarai Responden, Kawasan, dan Sektor Perniagaan	119
Jadual 4.2	Senarai Responden, Kawasan, Bidang, dan Tempoh Perniagaan	123

SENARAI RAJAH

Rajah

Halaman

Rajah 4.1 Organisasi Jawatan Kuasa Penubuhan Dewan Perdagangan Aceh

Malaysia

117

SENARAI SINGKATAN

APIUM	Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya
AS	‘Alayhi Salam
C	Cetakan
DBKL	Dewan Bandaraya Kuala Lumpur
DOM	Daerah Operasi Militer
DPAM	Dewan Perdagangan Aceh Malaysia
GAM	Gerakan Aceh Merdeka
HR	Hadis Riwayat
IAIN	Institut Agama Islam Negeri
ICIL	International Conference on Islamic Leadership
IPS	Institut Pengajian Siswazah
Kg	Kampung
M	Masehi
RA	Radhiyallahu ‘Anhu/ha
S.M	Sebelum Masehi
SAW	Sallahu ‘Alayhi Wasallam
SSM	Suruhan jaya Syarikat Malaysia
SWT	Subhanahu Wa Ta’ala
t.t	Tanpa tahun
Vol	Volume
WPKL	Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur

SENARAI TRANSLITERASI

A. Konsonan

Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ء, ا	a, ^ʾ (Hamzah)
ب	b
ت	t
ث	th
ج	J
ح	ḥ
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r
ز	z
س	s
ش	sh
ص	ṣ
ض	ḍ

Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	gh
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ي	y
ة	h,t

B. Vokal

Vokal Pendek	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
َ—(Fatḥah)	A	قَاتَ	Qanata
ِ—(Kasrah)	I	سَلِمَ	Salima
ُ—(Dammah)	U	جُعِلَ	ju'ila

	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
--	---------------	--------	---------------

Vokal Panjang			
ا / ي	Ā	كُبْرَى / بَابٌ	bāb / kubrā
ي	Ī	وَكَيْلٌ	Wakīl
و	Ū	سُورَةٌ	Sūrah

C. Diftong

Diftong	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
اَو	Aw	قَوْلٌ	Qawl
اَي	Ay	خَيْرٌ	Khayr
اُو	Uww	قُوَّةٌ	Quwwah
اَي	iy/i	عَرَبِيٌّ	‘Arabiy/i